

Rundskriv fra Kommunal- og arbeidsdepartementet - H-1993-50

Myndighet	Rundskriv fra Kommunal- og arbeidsdepartementet
Dato	1993-12-14
Doknr/publisert	H-1993-50
Sammendrag	Plan- og bygningsloven § 107: Kommunenes kontroll med oppsetting av skilt og reklameinnretninger. Vedtekter, sanksjoner og forholdet til annen lovgivning.
Saksgang	H-50/93 (92/5477 B).
Forfatter	Bolig- og bygningsavdelingen

Innholdsfortegnelse

Rundskriv fra Kommunal- og arbeidsdepartementet - H-1993-50	1
Innholdsfortegnelse	2
1. Innledning	3
2. Bygningsrettslige bestemmelser som retter seg mot oppsetting av skilt og reklameinnretninger.....	3
3. Styringsmuligheter	3
4. Saksbehandlingen i forbindelse med at det gis vedtekter til plan- og bygningsloven § 107	4
5. Sanksjonsmulighetene.....	4
6. Andre offentligrettslige bestemmelser om skilt og reklameinnretninger.....	5

1. Innledning

I den senere tid er stadig flere kommuner blitt interessert i å påvirke utviklingen når det gjelder private tiltakshaveres oppsetting av skilt og reklameinnretninger. Også statlige myndigheter ser det som viktig å få bedre oversikt over oppsettingen av slike innretninger. Kommunale og statlige myndigheters fokusering på dette området er en følge av del generelle arbeidet med byggeskikkspørsmål. Et økende offentlig engasjement i denne type saker er dessuten blitt nødvendig som følge av at reklamen stadig har fått en mer dominerende karakter. I forbindelse med OL på Lillehammer er det registrert en økende interesse for å sette opp reklameinnretninger. Dette har også bidratt til myndighetenes engasjement. Miljøverndepartementet har i samarbeid med Kommunaldepartementet, Kulturdepartementet og Vegdirektoratet, gitt ut et informasjonshefte vedrørende oppsetting av skilt og reklame. Hftet har fått tittelen «Retningslinjer for utendørs skilting og reklame» (T-941). Formålet med utgivelsen har vært å øke kunnskapen hos myndigheter og tiltakshavere om hvordan estetiske hensyn best kan ivaretas i forbindelse med oppsetting av skilt og reklameinnretninger.

Hftet kan bestilles fra Statens forurensningstilsyn, postboks 8100 Dep., 0032 Oslo.

I dette rundskrivet vil Kommunal- og arbeidsdepartementet gi en oversikt over

- bestemmelser i bygningslovgivningen som retter seg mot oppsetting av skilt og reklameinnretninger,
- kommunenes styringsmuligheter i denne forbindelse,
- saksbehandlingen i forbindelse med vedtakelse og stadfestelse av kommunale vedtekter til plan- og bygningsloven § 107,
- sanksjonsmulighetene mot ulovlig oppsatte skilt og reklameinnretninger,
- andre bestemmelser som retter seg mot oppsetting av skilt og reklameinnretninger

2. Bygningsrettslige bestemmelser som retter seg mot oppsetting av skilt og reklameinnretninger

Bygningsmyndighetene har hjemmel til å regulere oppsetting av skilt og reklame innen kommunen med utgangspunkt i plan- og bygningsloven (pbl.) § 107. Bestemmelsens første ledd lyder:

«I tettbygde strøk og i områder der det er bestemt ved vedtekt, må skilt, reklameinnretninger o.l. ikke settes opp uten at bygningsrådet på forhånd har gitt samtykke.»

Videre heter det i pbl. § 3, første ledd:

«Ved vedtekt kan det for en kommune eller del av kommune fastsettes de lempinger, skjerpelser, tillegg eller unntak fra bestemmelsene i denne loven som finnes påkrevd under hensyn til forholdene på stedet, dersom loven ikke bestemmer noe annet.»

3. Styringsmuligheter

Adgangen til å gi lokale vedtekter til pbl. § 107 innebærer en særlig mulighet for kommunene til å påvirke utviklingen m.h.t. oppsetting av skilt og reklame. Ved bruk av vedtekter kan således potensielle tiltakshavere gis signaler m.h.t. hvordan kommunale myndigheter ønsker at utforming og plassering av innretningene skal være. Departementet antar at dersom kommunen på denne måten får gitt signaler overfor tiltakshavere, vil dette kunne lette arbeidssituasjonen for bygningsmyndighetene i forbindelse med enkeltsaksbehandlingen. Vedtekter som gir klare holdepunkter for tiltakshaverne kan medføre færre avslag og dermed mindre klagesaksbehandling. Videre antas det at utfyllende bestemmelser i vedtektene kan spare bygningsmyndighetene for en del informasjonsarbeid overfor tiltakshavere i forbindelse med behandlingen av hver enkelt sak. Utfyllende vedtekter sparer dessuten bygningsmyndighetene for en del tolkningstil. Det bør her selvsagt avveies mot behovet for å ha vedtekter som er åpne nok til å fange opp nye tilfeller.

Når det gjelder den nærmere utforming av vedtekter, vil vi vise til «Retningslinjer for utendørs skilting og reklame». Heftet omhandler estetiske spørsmål, herunder utforming, størrelse og plassering av skilt og reklameinnretninger, og dessuten spørsmål om interesseavveining mellom myndigheter og aktører. Dessuten er det inntatt et forslag til normalvedtekt til pbl. § 107. Normalvedtekten er ment som et utgangspunkt i arbeidet for de kommuner som ønsker vedtekter. Vedtekten må derfor tilpasses den enkelte kommunes behov, og ta hensyn til f.eks. bebyggelsens art, landskapsmessige forhold og trafikkforholdene i kommunen.

4. Saksbehandlingen i forbindelse med at det gis vedtekter til plan- og bygningsloven § 107

De nærmere regler om saksbehandlingen i vedtektssaker fremgår av plan- og bygningsloven § 4. Vedtektene gis av kommunestyret. For at vedtektene skal være gyldige, kreves dessuten stadfestelse av departementet. Dette medfører at det må påregnes en del saksbehandlingstid. Departementet vurderer for tiden hvorvidt myndigheten til å stadfeste vedtektene kan delegeres til fylkesmennene.

I forbindelse med OL på Lillehammer opplever en del kommuner press fra næringsdrivende som ønsker å sette opp reklame. Dette gjelder særlig arenakommunene, men også kommuner som vil få gjennomgangstrafikk til OL-arrangementene på vei og jernbane. Ettersom det nå er relativt kort tid igjen til lekene begynner, oppstår spørsmålet om hvor raskt det lar seg gjøre å vedta vedtekter som kan gi kommunene grunnlag for å behandle reklamesøknader på en tilfredsstillende måte. Departementet er innstilt på å prioritere denne typen saker dersom det skulle være behov for rask stadfestelse av vedtekter til § 107.

5. Sanksjonsmulighetene

For bygningsmyndighetene finnes det to alternative fremgangsmåter når ulovlige skilt skal fjernes:

- a) Pålegg etter pbl. § 107, tredje ledd med eventuell tvangsfullbyrdelse etter § 115 (jfr. tvangsfullbyrdeslovens (tvfbl.) kap. 13).
- b) Midlertidig forføyning (jfr. tvfbl. kap. 15).

a) Pålegg etter pbl. § 107, tredje ledd:

Plan- og bygningsloven § 107, tredje ledd gir bygningsmyndighetene hjemmel til å gi pålegg om fjerning eller endring av skjemmende og farlige innretninger. Ved anvendelsen av § 107, tredje ledd må bygningsmyndighetene

- konstatere ulovlighet
- varsle skilteieren og gi eieren frist for å uttale seg innen rimelig tid (jfr. forvaltningsloven § 16)
- gi pålegg om fjerning innen en nærmere bestemt frist.

Dersom skilteieren ikke fjerner skiltet frivillig, kan det bli tale om tvangsfullbyrdelse etter pbl. § 115 (jfr. tvfbl. kap. 13). Når det gjelder anvendelsen av § 115 viser vi forøvrig til departementets rundskriv H-44/89. Begjæring om tvangsfullbyrdelse rettes mot den som har plikt til å fjerne innretningen (tvfbl. § 13-4), og settes frem for namsretten i det distrikt der saksøkte har hjemting (tvfbl. § 13-3, tredje ledd). Fullbyrdelse kan skje enten ved at saksøkeren gis rett til å utføre handlingen for saksøktes regning eller ved at namsretten utfører handlingen, eller ved at saksøkte pålegges en løpende mulkt (§ 13-14)

b) Midlertidig forføyning:

Midlertidig forføyning er en særlig ordning som kan begjæres etter tvangsfullbyrdeslovens kap. 15. Midlertidig forføyning kan bl.a. gå ut på at en person skal unnlate noe, foreta seg noe eller tåle en handling (jfr. tvfbl. § 15-8). Etter tvfbl. § 15-1 kan midlertidig forføyning begjæres av den som har et krav som går ut på annet enn penger dersom det foreligger en «sikringsgrunn». Etter § 15-2, første ledd, bokstav b kan midlertidig forføyning således besluttes når det finnes nødvendig «for å avverge en vesentlig skade eller ulempe». Begjæring om midlertidig forføyning settes frem for namsretten i den krets der saksøkte har hjemting (jfr. tvfbl. § 15-3). Begjæringen kan settes frem ved prosesskrift eller muntlig (§ 15-4).

Når det gjelder uttrykket «for å avverge en vesentlig skade eller ulempe», har Justisdepartementet uttalt at det er mulig at fjerning av skilt under OL kan sies å være nødvendig for å avverge vesentlig skade eller ulempe, men at ulovlig oppsatte skilt generelt ikke kan sies å være til «vesentlig skade eller ulempe». I de tilfellene der bruk av midlertidig forføyning enten ikke er hensiktsmessig eller der det ikke finnes rettslig grunnlag for å beslutte midlertidig forføyning, antar Kommunaldepartementet at bygningsmyndighetene ikke har andre muligheter enn å falle tilbake på bestemmelsen i pbl. § 115 og tvangsfullbyrdelse etter tvfbl. kap. 13.

6. Andre offentligrettslige bestemmelser om skilt og reklameinnretninger

Andre offentligrettslige bestemmelser som retter seg mot oppsetting av skilt og reklameinnretninger finner en i vegloven, i naturvernloven og i lokale politivedtekter. Av disse er det særlig vegloven § 33 og naturvernloven § 15 som har interesse. I vegloven (lov av 21. juni 1963 nr. 23) § 33 finnes en bestemmelse som forbyr at reklameskilt og lignende innretninger plasseres på en slik måte at «vegstyremaktene finn dei kan takast for trafikksignal, vegskilt eller vegmerking.» Vegloven § 36 gir hjemmel for å fjerne ulovlig reklame. Dette kan skje uten innhenting av namsrettens kjennelse. For fjerning etter pbl. § 115 er slik kjennelse nødvendig (jfr. ovenfor). Samferdselsdepartementet har lagt frem lovforslag om endringer i vegloven § 33. I forbindelse med dette forslaget vil det bli utarbeidet retningslinjer for behandling av søknader om løyve til å sette opp skilt og reklame. Dette vil også berøre kommunenes behandling i henhold til § 33. Retningslinjene vil legge opp til et samarbeid mellom lokale vegmyndigheter, miljø- og bygningsmyndigheter.

I naturvernloven (lov 19. juni 1970 nr. 63) § 15 heter det, med visse unntak, at frittstående reklameskilt eller reklameinnretninger ikke må anbringes utenfor tettbygd strøk. Fylkesmannen kan gjøre unntak fra denne bestemmelsen.

Hver enkelt av de ovennevnte bestemmelsene vil i konkrete tilfeller kunne få selvstendig betydning, slik at tillatelse fra flere myndigheter kan bli nødvendig for oppsetting av skilt. F.eks. vil et frittstående reklameskilt kunne falle inn under både naturvernloven § 15, vegloven § 33 og pbl. § 107, forutsatt at det i den aktuelle kommunen er gitt vedtekter om at § 107 skal gjelde også utenfor tettbygd strøk. En vil forøvrig vise til den oversikten som er gitt på side 14 i «Retningslinjer for utendørs skilting og reklame» om de enkelte lovbestemmelser som får betydning på dette området.

Kommunal- og arbeidsdepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen